

REZOLUCIJA (EU) 2021/1663 EUROPSKOG PARLAMENTA**od 29. travnja 2021.****s primjedbama koje su sastavni dio Odluke o razrješnici za izvršenje proračuna Zajedničkog poduzeća SESAR za financijsku godinu 2019.**

EUROPSKI PARLAMENT,

- uzimajući u obzir svoju Odluku o razrješnici za izvršenje proračuna Zajedničkog poduzeća SESAR za financijsku godinu 2019.,
 - uzimajući u obzir članak 100. Poslovnika i Prilog V. Poslovniku,
 - uzimajući u obzir mišljenje Odbora za promet i turizam,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za proračunski nadzor (A9-0106/2021),
- A. budući da je Zajedničko poduzeće SESAR („Zajedničko poduzeće”) osnovano u veljači 2007. Uredbom Vijeća (EZ) br. 219/2007 ⁽¹⁾ kako bi vodilo Istraživački program o upravljanju zračnim prometom jedinstvenog europskog neba (SESAR), kojemu je cilj integrirati i koordinirati istraživačke i razvojne aktivnosti radi modernizacije upravljanja zračnim prometom u Uniji; budući da najveći mogući doprinos Unije za SESAR 1 iznosi 700 000 000 EUR;
- B. budući da je, nakon donošenja Uredbe Vijeća (EU) br. 721/2014 ⁽²⁾, programom SESAR 2020 razdoblje djelovanja Zajedničkog poduzeća produženo do 31. prosinca 2024.;
- C. budući da je Zajedničko poduzeće osnovano kao javno-privatno partnerstvo čiji su osnivači Unija i Eurocontrol;
- D. budući da doprinos Unije (uključujući doprinos EFTA-e) za program SESAR 2020 (od 2014. do 2024.), financiran iz programa Obzor 2020., iznosi 585 000 000 EUR;

Općenito

1. napominje da se u izvješću Revizorskog suda o godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji Zajedničkog poduzeća za 2019. godinu („izvješće Revizorskog suda”) navodi da ona u svim značajnim aspektima vjerno prikazuje financijsko stanje Zajedničkog poduzeća na dan 31. prosinca 2019. te rezultate poslovanja, novčane tokove i promjene u neto imovini za godinu završenu tim danom, u skladu s Financijskom uredbom Zajedničkog poduzeća i računovodstvenim pravilima koja je usvojio računovodstveni službenik Komisije; ustvrđuje da su transakcije na kojima se temelji računovodstvena dokumentacija zakonite i pravilne u svim značajnim aspektima;
2. napominje da je Komisija Zajedničkom poduzeću osigurala sredstva iz Sedmog okvirnog programa i programa Obzor 2020. te iz programa transeuropske prometne mreže (TEN-T) u sklopu višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2007.– 2013. i Instrumenta za povezivanje Europe (CEF) u sklopu višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2014.– 2020.;
3. napominje da je na temelju poziva na iskaz interesa iz 2015. godine 19 javnih i privatnih subjekata iz sektora zrakoplovstva postalo članovima tog Zajedničkog poduzeća;
4. napominje da je Zajedničko poduzeće objavilo dva poziva na podnošenje prijedloga u okviru programa Obzor 2020. iz kojih je proizišlo 15 odabranih prijedloga i 13 projekata pokrenutih u okviru poziva „Wave 2” te 29 odabranih prijedloga u okviru četvrtog poziva za izviđajno istraživanje; napominje da je dovršenje poziva „Wave 1” u okviru programa SESAR 2020 tijekom 2019. dovelo do ostvarenja 21 rješenja SESAR-a spremnog za industrijalizaciju; napominje da je Zajedničko poduzeće 2019. vodilo 70 projekata u okviru programa SESAR 2020, što je obuhvaćalo 17 projekata izviđajnog istraživanja, 32 projekta industrijskog istraživanja i vrednovanja te 21 projekt vrlo opsežnih demonstracija (od čega je sedam dovršeno tijekom godine); napominje da je Zajedničko poduzeće donijelo ažurirani glavni plan upravljanja europskim zračnim prometom za 2020. i pružilo potporu Komisiji u pogledu tehnoloških aspekata jedinstvenog europskog neba;

⁽¹⁾ Uredba Vijeća (EZ) br. 219/2007 od 27. veljače 2007. o uspostavljanju zajedničkog poduzeća za razvoj nove generacije Europskog sustava upravljanja zračnim prometom (SESAR) (SL L 64, 2.3.2007., str. 1.).

⁽²⁾ Uredba Vijeća (EU) br. 721/2014 od 16. lipnja 2014. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 219/2007 o uspostavljanju zajedničkog poduzeća za razvoj nove generacije Europskog sustava upravljanja zračnim prometom (SESAR) vezano za produženje trajanja zajedničkog poduzeća do 2024. (SL L 192, 1.7.2014., str. 1.).

5. konstatira sve veću važnost rada Zajedničkog poduzeća u svjetlu novih tehnologija koje omogućuju rad autonomnih zrakoplova i zrakoplova bez posade;
6. poziva na uspostavu sveobuhvatnog programa koji bi uključivao sve korake prema dovršetku faze razvoja sljedeće generacije sustava upravljanja zračnim prometom;
7. ističe da je jedno od glavnih postignuća Zajedničkog poduzeća besplatno usmjeravanje u cilju smanjenja emisija tijekom leta i emisija goriva; smatra da bi njegov nasljednik trebao dalje doprinijeti održivosti zrakoplovnog sektora u skladu s ciljevima europskog zelenog plana; štoviše, smatra da bi nasljednik trebao doprinijeti na način da zrakoplovno tržište učini fleksibilnijim i otpornijim na fluktuacije u prometu te uspostavi jedinstveno europsko nebo kao najučinkovitiji i ekološki najprihvatljiviji zračni prostor na svijetu;

Upravljanje proračunom i financijama

8. prima na znanje da se 2019. ukupni raspoloživi proračun, uključujući ponovno unesena neiskorištena odobrena sredstva iz prethodnih godina, namjenske prilode i preraspodjelu sredstava u sljedeću godinu, sastojao od odobrenih sredstava za preuzimanje obveza koja su iznosila 161 041 161 EUR (od čega 112 618 000 EUR iz proračuna Unije) i odobrenih sredstava za plaćanje koja su iznosila 183 279 183 EUR (od čega 113 733 525 EUR iz proračuna Unije);
9. napominje da je program SESAR 1, proveden u sklopu sedmog okvirnog programa, službeno zaključen 2016., a posljednja korektivna plaćanja i da su povrat preplaćenih iznosa isplaćenih korisnicima dovršeni 2019; napominje da je nakon zatvaranja programa SESAR 1 Zajedničko poduzeće utvrdilo višak financijskih doprinosa koje je primilo od svojih članova u iznosu od 30 767 098 EUR: u tom pogledu konstatira da u skladu s člankom 13. osnivačkog akta članovi Zajedničkog poduzeća mogu očekivati povrat viška doprinosa tek pri raspuštanju Zajedničkog poduzeća 31. prosinca 2024.; na temelju izvješća Revizorskog suda prima na znanje da na temelju računovodstvenih informacija Zajedničko poduzeće treba odgovarajućim članovima nadoknaditi troškove kako slijedi: otprilike 23 800 000 EUR Komisiji, 4 800 000 EUR Eurocontrolu i 2 100 000 EUR članovima industrije; nadalje, na temelju izvješća Revizorskog suda prima na znanje da je Zajedničko poduzeće u svibnju 2018. i travnju 2019. obavijestilo Komisiju o stanju te da, u nedostatku pragmatičnog rješenja za prijevremeni povrat, ta sredstva ostaju u posjedu Zajedničkog poduzeća, no da ih ono neće upotrijebiti za istraživačke projekte, što je u suprotnosti s načelom dobrog financijskog upravljanja; prima na znanje odgovor Zajedničkog poduzeća da je upravnom odboru poslan nacrt odluke o pružanju pravne osnove Zajedničkom poduzeću za povrat sredstava te da se o toj odluci trenutačno vodi pisani postupak, i da će Zajedničko poduzeće, čim se ta odluka donese, izvršiti povrat sredstava u skladu s preporukama Glavne uprave za proračun, čime će se omogućiti brzo zaključenje poslovnih knjiga poduzeća SESAR 1; poziva Zajedničko poduzeće da tijelo nadležno za davanje razrješenja obavještava o razvoju događaja u tom pogledu;
10. napominje da je na kraju 2019. ukupni doprinos Unije za SESAR 1 iznosio 634 136 000 EUR, ukupni doprinos Eurocontrola bio je 560 732 000 EUR, što obuhvaća 422 943 000 EUR potvrđenih doprinosa u naravi te da je ukupni doprinos članova industrije iznosio 539 780 000 EUR, što obuhvaća 514 302 000 EUR potvrđenih doprinosa u naravi; napominje da stvarna ukupna stopa izvršenja poduzeća SESAR 1 iznosi 90 %;
11. napominje da su od 585 000 000 EUR subvencije Unije predviđene Uredbom Vijeća (EU) br. 721/2014 do kraja 2019. ukupni novčani doprinosi Unije (Glavna uprava za mobilnost i promet) iz programa Obzor 2020. operativnim aktivnostima Zajedničkog poduzeća iznosili 330 987 000 EUR; nadalje, napominje da je za program Obzor 2020. na kraju 2019. Eurocontrol doprinio ukupnim iznosom od 13 719 000 EUR u gotovini i iznosom od 59 603 000 EUR potvrđenih doprinosa u naravi te da su ostali članovi doprinijeli ukupno 5 276 000 EUR u gotovini i 107 924 000 EUR potvrđenih doprinosa u naravi;
12. napominje da je od 124,8 milijuna EUR izvršenih prihoda programa SESAR 2020., koliko je ostvareno 2019., doprinos Unije iznosio 114,1 milijuna EUR, a doprinos Eurocontrola 1,8 milijuna EUR;
13. primjećuje da postoje različiti postupci među zajedničkim poduzećima za primanje financijskih doprinosa od njihovih privatnih članova; poziva na usklađivanje izračuna doprinosa u naravi u svim zajedničkim poduzećima, što bi rezultiralo zajedničkim postupkom; zajedničkim postupkom trebale bi se postići transparentne i učinkovite metode ocjenjivanja kojima bi se dobila stvarna vrijednost doprinosa; poziva Revizorski sud da provede nadzor nad revizijama koje provode neovisni vanjski revizori; također poziva na uspostavu odgovarajućeg pravnog okvira kojim će se zajamčiti da će se potreban iznos financijskog doprinosa ostvariti do kraja programa; konstatira da bi taj pravni okvir mogao uključivati zahtjeve za privatni doprinos koji treba platiti najkasnije onda kada Unija plaća svoj doprinos;

14. napominje da su 2019. konačna odobrena sredstva za preuzimanje obveza u okviru programa SESAR 2020 iznosila 159 845 788 EUR, a konačna odobrena sredstva za plaćanje 181 529 090 EUR; prima na znanje iz izvješća Revizorskog suda da je, kada je riječ o proračunu Zajedničkog poduzeća za 2019. raspoloživom za projekte u okviru programa Obzor 2020., stopa izvršenja za odobrena sredstva za preuzimanje obveza iznosila 95 %, a za odobrena sredstva za plaćanje 83,6 %; napominje da su projekti u okviru programa Obzor 2020. na najvišoj razini rasta i da je program SESAR 2020 u početnoj fazi;
15. napominje da je Zajedničko poduzeće 2019. objavilo svoja nova financijska pravila nakon što je Komisija objavila novu Okvirnu financijsku uredbu ⁽³⁾;

Uspješnost

16. prima na znanje ključne pokazatelje uspješnosti Zajedničkog poduzeća za 2019., a posebno zajedničke ključne pokazatelje uspješnosti programa Obzor 2020. za praćenje uspješnosti i međusektorskih pitanja, posebne ključne pokazatelje uspješnosti Zajedničkog poduzeća i one povezane s ambicijama uspješnosti jedinstvenog europskog neba kako su definirani u glavnom planu upravljanja europskim zračnim prometom;
17. traži od Zajedničkog poduzeća da preispita svoju komunikacijsku strategiju kako bi se osiguralo da su relevantni dionici svjesni svoje zadaće, aktivnosti i postignuća;
18. napominje da je Zajedničko poduzeće ostvarilo sve svoje ciljeve navedene u jedinstvenom programskom dokumentu za razdoblje 2019.– 2021., koji je 2019. bio strukturiran oko šest područja djelovanja; napominje da je Zajedničko poduzeće u ožujku 2019. objavilo studiju arhitekture zračnog prostora, nakon koje je u rujnu uslijedio prijelazni plan u kojem su utvrđene tri ključne operativne i tehničke mjere koje je potrebno provesti u kratkom roku (od 2020. do 2025.) kako bi se pokrenule promjene navedene u studiji; nadalje, napominje da je Zajedničko poduzeće na dobrom putu da ostvari ciljeve i vremenski raspored istraživanja i inovacija kako je navedeno u glavnom planu upravljanja europskim zračnim prometom iz 2015.;
19. primjećuje prijavljeni učinak poluge od 0,79 tijekom 2019. i predviđeni učinak poluge na kraju programa od 1,40 izmjeren metodom Komisije upotrijebljenom u privremenoj evaluaciji te da stvarni učinak poluge Zajedničkog poduzeća redovito napreduje prema ostvarenju ciljeva;
20. napominje da su se u godišnjem izvješću o radu Zajedničkog poduzeća za 2019. ključni pokazatelji uspješnosti u pogledu rodne ravnoteže povećali u usporedbi s prethodnim godinama, ali su ipak i dalje niski, pri čemu je postotak žena koje su sudjelovale u projektima Obzora 2020. iznosio samo 19 %, a postotak žena koje su koordinirale projekte samo 20 %; izražava žaljenje zbog toga što za 2019. nije dostupan postotak žena u savjetodavnim i stručnim skupinama Komisije, ocjenjivačkim povjerenstvima i drugim tijelima;
21. pozdravlja tematsko izvješće Revizorskog suda o radu SESAR-a i poziva na izradu redovitih tematskih izvješća; poziva Komisiju i Revizorski sud na primjenu dubinske metode praćenja uspješnosti kako bi se ocijenila dodana vrijednost Zajedničkog poduzeća, uključujući učinak na društvo i zapošljavanje kao i utjecaj na tržište; rezultati evaluacije trebali bi se koristiti u budućim aktivnostima te za preraspodjelu financiranja Unije;
22. pitanje prava intelektualnog vlasništva treba rješavati u svim ugovorima koji mogu proizvesti željeni ishod ili rezultat izvršenja; cilj je zaštita prava pojedinačnih stvaratelja, ali i detaljno pojašnjenje o tome kako će se to pravo koristiti u budućnosti; s obzirom na to da se aktivnosti financiraju, među ostalim, javnim sredstvima, rezultati bi trebali biti transparentni, dostupni javnosti i, u određenim slučajevima, podložni posebnim zahtjevima, primjerice u pogledu interoperabilnosti; poziva Komisiju da izradi pravni okvir u pogledu prava intelektualnog vlasništva i njihove provedbe na tržištu koje obuhvaća, među ostalim, posebne zahtjeve i raspodjelu dobiti;

Postupci javne nabave i zapošljavanja

23. prima na znanje da je na dan 31. prosinca 2019. Zajedničko poduzeće zapošljavalo 40 članova osoblja (38 privremenih djelatnika i dva upućena nacionalna stručnjaka), u odnosu na 42 u planu radnih mjesta (koji sadržava radna mjesta za 39 privremenih djelatnika i tri upućena nacionalna stručnjaka); prima na znanje da je Zajedničko poduzeće 2019. uvelo informacijski sustav za ljudske resurse „Sysper za agencije” koji je izradila Komisija; nadalje, napominje da je Zajedničko poduzeće imenovalo glavnog financijskog službenika (kao vanjskog zaposlenika) u novoj organizacijskoj shemi, čime se jača njegova financijska funkcija; pozdravlja činjenicu da 54 % zaposlenih čine žene, no izražava žaljenje zbog nedostatka podataka o rodnom paritetu prema vrsti ugovora i radnom stažu osoblja;
24. prima na znanje rezultate komparativne analize radnih mjesta provedene 2019.: 59,29 % operativnih radnih mjesta, 30 % administrativnih te 10,71 % financijskih i kontrolnih radnih mjesta;

⁽³⁾ Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/715 od 18. prosinca 2018. o okvirnoj financijskoj uredbi za tijela osnovana na temelju UFEU-a i Ugovora o Euratomu na koja se upućuje u članku 70. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 122, 10.5.2019., str. 1.).

25. primjećuje da je Zajedničko poduzeće 2019. potpisalo 30 ugovora o javnoj nabavi, uključujući 24 posebna ugovora o provedbi okvirnih ugovora i međuinstitucijskih sporazuma Zajedničkog poduzeća te da je provelo osam postupaka nabave;

Unutarnja kontrola

26. prima na znanje iz izvješća Revizorskog suda da je Zajedničko poduzeće uspostavilo pouzdane postupke *ex ante* kontrole koji se temelje na pregledima financijske i operativne dokumentacije te da je obvezno provesti novi okvir unutarnje kontrole Komisije na temelju 17 načela unutarnje kontrole te da je Zajedničko poduzeće usto krajem 2019. već bilo dovršilo analizu nedostataka na temelju postojećeg sustava unutarnje kontrole i definiranih pokazatelja (tj. „sredstava“) za većinu novih načela unutarnje kontrole i povezanih obilježja; nadalje, prima na znanje iz izvješća Revizorskog suda da se većina tih pokazatelja odnosila na postojanje kontrolne aktivnosti, a ne na njezinu djelotvornost te da Zajedničko poduzeće još treba razviti daljnje relevantne ključne kontrolne pokazatelje kako bi procijenilo djelotvornost svojih kontrolnih aktivnosti i otkrilo nedostatke u kontrolama; prima na znanje odgovor Zajedničkog poduzeća da je započelo unutarnji projekt za razvoj dodatnih relevantnih ključnih kontrolnih pokazatelja kako bi procijenilo djelotvornost svojih kontrolnih aktivnosti i otkrilo nedostatke u kontrolama, da će se te mjere nadovezati na rad koji je već obavljen od 2017. i da ih namjerava provesti do kraja 2020.;
27. prima na znanje iz izvješća Revizorskog suda da je za plaćanja u okviru programa Obzor 2020. Zajednička služba Komisije za reviziju odgovorna za *ex post* revizije te da je na temelju rezultata *ex post* revizija dostupnih krajem 2019. Zajedničko poduzeće zabilježilo reprezentativnu stopu pogreške od 2,61 % i stopu preostale pogreške od 1,61 % za projekte u okviru programa Obzor 2020. (poravnanje i završna plaćanja); iz prijedloga Komisije za uredbu o programu Obzor 2020. prima na znanje da je rizik od pogreške na godišnjoj razini u rasponu od 2 do 5 % realističan cilj, uzimajući u obzir troškove kontrola, mjere pojednostavnjenja predložene su radi smanjenja složenosti pravila i povezanog inherentnog rizika povezanog s nadoknadom troškova istraživačkog projekta te da je krajnji cilj za preostalu razinu pogreške pri zaključenju programa, nakon što se uzme u obzir financijski učinak svih revizija, korektivnih mjera i mjera povrata, da bude što je moguće bliža razini od 2 %;
28. na temelju izvješća Revizorskog suda prima na znanje da je u okviru kontrola operativnih plaćanja revidirano nasumično uzorkovana plaćanja obavljena 2019. u okviru programa Obzor 2020. na razini krajnjih korisnika kako bi potkrijepio stope pogreške *ex post* revizije te da te detaljne revizije nisu pokazale značajne pogreške ili nedostatke u kontroli kod korisnika iz uzorka Zajedničkog poduzeća;
29. napominje da je Zajedničko poduzeće u listopadu 2019. održalo samo jednu radionicu o upravljanju rizicima, umjesto dvije koje su obično predviđene njegovom politikom upravljanja rizicima; poziva Zajedničko poduzeće da održava radionice upravljanja rizicima kako je zadano javnom politikom;
30. konstatira da se životopisi i izjave o financijskim interesima članova upravnog odbora ne objavljuju; poziva Zajedničko poduzeće da, s obzirom na okvir transparentnosti, objavi životopise i izjave o financijskim interesima članova upravnog odbora i omogućiti jednostavan pristup tim dokumentima;

Unutarnje revizije

31. prima na znanje da je Zajedničko poduzeće u svibnju 2019. objavilo svoj strateški plan unutarnje revizije za razdoblje 2019.– 2021. i da slijedom toga Služba za unutarnju reviziju namjerava provesti reviziju provedbe bespovratnih sredstava i upravljanja programima, procesa potvrđivanja doprinosa u naravi i upravljanja ljudskim resursima, a možda i dvaju dodatnih područja rizika; napominje da je Odjel za unutarnju reviziju 2019. proveo procjenu rizika od prijevara, ažurirao strategiju Zajedničkog poduzeća za borbu protiv prijevara, proveo savjetovanje o rizicima i kontrolama te pratio provedbu nekoliko akcijskih planova povezanih s prijašnjim revizijama i daljnjim mjerama; napominje da Zajedničko poduzeće 2019. nije imalo novih ili otvorenih preporuka, a posebno napominje da je Zajedničko poduzeće provelo tri prethodne otvorene preporuke za reviziju koordinacije sa Zajedničkim centrom za provedbu i radi primjene alata i usluga Zajedničkog centra za provedbu.